



ויצא (193)

למה המשיך יעקב להתפלל גם לאחר שהקב"ה הבטיח לו.

וַיֵּדֶר יַעֲקֹב נָדָר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹדִים עִמָּדִי (כח.כ)
יעקב אבינו קיבל הבטחה ברורה מהקב"ה שכל בקשותיו יתמלאו. צריך אם כן להבין, מדוע כשהוא מקריב עתה את הקרבן הוא אומר "אם יהיה אלוקים עמדי", לכאורה הגם שהוא בדרכו לבית לבן הארמי וחושש מכך, הרי קיבל הבטחה, וכי פיקפק חלילה בהבטחת השי"ת? יש לומר: שיעקב אבינו מלמדנו יסוד בענין תפילה, שגם אחרי הבטחה של הקב"ה כשברור שבקשתו תתקבל, בכל אופן אין להרפות מתפילה, שכן עבודת התפילה לעולם לא נגמרת, ותמיד התפילה יכולה להלעות את הבקשה בדרגה, בזמן, ובאיכות והקב"ה רוצה שנמשיך ונתפלל בלי להרפות.
ספר "לחתך עליון"

"מִתָּה אֲנֹכִי", זכירת יום המיתה להתגבר על היצר
וַתֵּרָא רַחֵל פִּי לֹא יָלְדָה לְיַעֲקֹב וַתִּקְנֶה רַחֵל בְּאֶחָתָהּ וַתֵּאמֶר
אֶל יַעֲקֹב הִבֵּה לִי בָנִים וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי. (ל.א)
מובא בספר "דברי מהרי"א": אומרת הגמרא (ברכות ה.):
לעולם ירגיז אדם יצר הטוב על יצר הרע, אם נצחו מוטב, ואם לאו יעסוק בתורה, אם נצחו מוטב, ואם לאו יקרא ק"ש, אם נצחו מוטב, ואם לאו יזכור יום המיתה.
לא בכדי זכירת יום המיתה באה לאחר תלמוד תורה וקרית שמע, שכן לכתחילה מוטב להשתמש בעצות הראשונות, ורק אם אינן מועילות, אז ישתמש בהזכרת יום המיתה. לפי שזכירת יום המיתה משרה רוח עצבות על האדם ועלול לצאת שכרו בהפסדו. והנה, כל זה באשר לאיש, אולם האשה, הלא היא פטורה מתלמוד תורה ומקריאת שמע, וא"כ לא נותרה לה עצה להתגבר על היצר אלא ע"י זכירת יום המיתה. אלא שגם לאשה נמצא פתרון. אמרו חז"ל (שם יז.): נשים במאי זכיין? באיזו זכות יזכו לעולם הבא? באקרויי בניהו לבי כנישתא, ופירש רש"י: תינוקות של בין רבן היו רגילין להיות למדים לפני רבן בבית הכנסת, ובכך שהנשים מביאות אותם ללמוד תורה, הן זוכות לשכר לימוד תורה.

נמצא שהשתוקקותה של האשה לבנים היא, בראש ובריאשונה, כדי שעל ידם היא תזכה לשכר לימוד תורה, ולא רק זאת, אלא שהיא תוכל להשתמש בזה כאמצעי להתגברות על היצר הרע, במקביל לעצה של יעסוק בתורה שהורו חז"ל לאנשים הזכרים.

היציאה וההליכה, שתי מצוות

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ תְּרֵנָה (כח.י)

רש"י מביא: לא היה צריך לכתוב אלא: וילך יעקב תרנה, ולמה הזכיר יציאתו, אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם ע"כ. אבל שבעים פנים לתורה, והסטיפּלר זצ"ל בספר "ברכת פרץ", מבאר כך: בסוף הפרשה הקודמת (כח.ז) כתוב: "וישמע יעקב אל אביו ואל אמו וילך פדנה ארם". יעקב שמע גם בקול אביו וגם בקול אמו. הכיצד? כל האדם ההולך ממקום למקום, ישנן שתי אפשרויות מדוע הוא עושה זאת. יש שאין רצונו לברוח ממקומו הראשון, רק שניצרך הוא לאיזה ענין במקום השני, ויש שלהיפך, אין לו שום צורך וענין במקום השני, וכל הליכתו היא בכדי לברוח ממקומו הראשון, ששם נשקפת לו סכנה מפני אויבים המבקשים להרע לו. אצל יעקב אבינו, היתה ההליכה משני הטעמים, שכן על פי ציווי אמו היה צריך לברוח מבאר שבע מחמת שעשו מתנחם להרגו על לקיחת הברכות, ועל פי ציווי יצחק צריך ללכת לחרן לקחת לו אשה מבנות לבן. זהו שכתוב: "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב", כי התכוון ורצה את היציאה מבאר שבע, כדי לקיים מצות כבוד אב, וגם "וַיֵּלֶךְ תְּרֵנָה", היתה לו גם כונה להגיע לחרן, לקיים מצות כבוד אב, ועל כך נאמר: "וישמע יעקב אל אביו ואל אמו"

ספר "יחי ראובן"

וְהָיָה מִלְאָכֵי אֱלֹדִים עֲלֵים וַיֵּרְדִים בּוֹ (כח.יב)

יש להבין, מדוע נאמר קודם עולים ואח"כ יורדים, הרי המלאכים באים מלמעלה וקודם יורדים ואח"כ עולים? אלא ידוע ששם "אלוים" רומז למידת הדין, מכל עבירה שהאדם עושה חלילה, נברא מקטרג. וחז"ל אמרו: הוא יצר הרע, הוא שטן, והוא מלאך המוות, יורד ומסית עולה ומקטרג, נוטל רשות ויורד ונוטל נשמה. וזהו שיעקב אבינו ראה, שמלאכי הקיטרוג עולים להעיד על העבירות, ויורדים כדי להפרע מן העבריינים, חלילה. לכן נאמר קודם עולים ואחר כך יורדים.

ספר "להתעזר באהבתך"

וַיִּקְרָא יַעֲקֹב....אֶכֶן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי (כח.טז)

"אֶכֶן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה", אם ישנה השראת השכינה במקום הזה, אם המשכתי את הקדושה לעולם הזה, הרי זה רק משום "וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי", שלא ידעתי את ה' אנכי כלל וכלל, שלא נתכוותי לעצמי, כי אם לכבוד השם יתברך.

ספר "מעיינות של תורה"

הַלֶּכֶת פִּי נִכְסָף נִכְסְפָתָה לְבֵית אָבִיךָ, וְאִם כֵּן "לָמָּה גִּנְבָתָּ אֶת אֲלֹהֶי".

ספר "ושלל לא יחסר" בשם "ערוך השולחן"

הלכה: שותפות יששכר וזבולון

כתב הפסקים ותשובות (י"ד ס' רמ"ו אות יב): הנה בענין שותפות יששכר וזבולון, ישנם הרבה פרטים בספרי האחרונים, יש להביא כאן כמה פרטים. **שותפות למפרע:** לפי המבואר ברמ"א אין יששכר הלומד יכול להשתתף עם זבולון אלא אם השתתף קודם לימודו. אם מכר יששכר את חלקו לאחר שלמד, הפסיד יששכר את שכרו. **יש ליששכר כדי פרנסתו:** עיקר שותפות יששכר וזבולון היא שע"י תמיכת זבולון יוכל יששכר ללמוד או להוסיף בלימודו, ולכן אם יש ליששכר מחייתו ולומד אף בלא שותפות, אסור לו להשתתף עם זבולון, ויש מתירים באופן שיועיל לו באיכות הלימוד. **סכום השותפות:** שותפות יששכר וזבולון אינו דוקא כשזבולון נותן חצי מרווחיו תמורת חצי הלימוד של יששכר, אלא אף אם זבולון נותן חלק מסוים מרווחיו תמורת חלק בתורתו של יששכר לפי ערך מה שנותן לו.

פתגם: היסטוריה, עבר שלומדים בהווה ושוכחים בעתיד
ספר "שמחלה"

חקירה: בשר הפורש מן החי

איסור טריפה, או איסור בפני עצמו, כאבר מן החי. (הגר"ח סנטנסיל שפו: מחלוקת רמב"ם וראשונים)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: לפי הנוסח השגור: רבי יוקל הורביץ, כתב מכתב אל ראש הקהל, ששמו שלום. בסיום המכתב כתב הרב לפי הנוסח השגור: ואתה שלום ובתיך שלום וכל אשר לך שלום. סבר ראש הקהל, שזהו נוסח מקובל שכותבים לאדם על פי שמו. החזיר לו לרב גם הוא באותו נוסח: ואתה יוקל וביתך יוקל וכל אשר לך יוקל.

ספר "חזו וחלק" חלק ב' (דף נה)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי, נחום בן שמחה, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, גלדיס קמונה בת רחל. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ילי יעל, שלמה בן משה

דבר זה, נרמז בפסוק שלפנינו: רחל אומרת ליעקב **"הֲבָה לִי בָנִים"**, שעל ידם תהיה לי זכות של תורה, ואז גם אוכל להשתמש בזה כאמצעי להתגברות על היצר הרע. **"וְאִם אֵין"**, אם לא אזכה לבנים, אז **"מִתָּה אֶנְכִּי"**, לא תהיה לי ברירה אלא להשתמש בעצה האחרונה שאמרו חז"ל: יזכור לו יום המיתה.

ספר "ומתוך האור"

להודות לה' על כל פרט ופרט

וַתֵּהָר וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר אֶסָּף אֱלֹדִים אֶת תְּרֻפָּתִי (ל. כג)
"תְּרֻפָּתִי", ומדרש אגדה, כל זמן שאין לאישה בן, אין לה במי לתלות סרחונה, משיש לה בן תולה בו, מי שבר כלי זה, בנך, מי אכל תאנים אלו, בנך (רש"י).

לאחר שנים רבות של ציפיה, זכתה רחל לפרי בטן, להעמיד שבט בישראל יש לתמוה, מה ראתה להדגיש את הודאתה על פרט קטן זה של **"אֶסָּף אֱלֹדִים אֶת תְּרֻפָּתִי"**? יש לפרש: שרחל אמנו לימדה אותנו יסוד חשוב, שיש לאדם להתייחס אף לדבר הפעוט ביותר, בבואו להודות לה' על דבר גדול שעשה עימו. אל לו לשכוח לכלול בהודאתו אף את הדברים הקטנים ביותר שהרויח כתוצאה מהחסד הגדול. לכן ציינה טובת הנאה זו, ואף שהיא קלה ביחס לזכות העצומה להיות שותפה בהעמדת כלל ישראל.

ספר "להתענג בתענוגים"

כשלבן חשב שיעקב לקח התרפים שמח בלבו וַעֲפָה הָלַךְ הַלֶּכֶת פִּי נִכְסָף נִכְסְפָתָה לְבֵית אָבִיךָ לָמָּה גִּנְבָתָּ אֶת אֲלֹהֶי (לא. ל)

נראה לעין כל, כי כל הרמאות שעשה לבן, היתה כדי להחזיק את יעקב אצלו, ולהסיר את לבו מאחרי ה', על ידי התרפים המגידים עתידות. ולכן אמר לו **"טוב תתי אותה מתתי לאיש אחר שבה עמדי"**, שלכאורה היא אריכות דברים שלא לצורך, אך כוונתו היתה, אני מסכים לתת לך את בתי לאשה, למרות שאתה זקן והייתי מעדיף להשיאה לבחור רך בשנים. והסיבה שבגלל זאת טוב לי להשיאה לך מלהשיאה לאיש אחר היא: כשאשיאנה לאחר לא ארויח כלום, כי זה האחר גם אם לא יהיה חתני, לא יילך בדרכי אבותיך, כי מה לו ולהם, אבל אתה כשתנשא איתה יכול להיות שארויח, שתעזוב דרכי אבותיך ותדבק בדרכי. ואחר כך, רימהו בלאה, כדי שישהה עמו זמן רב, והחליף את משכורתו עשרת מונים כדי להעני אותו ושיצטרך להיות על שולחנו וילך בדרכיו.

עתה כאשר נגנבו ממנו התרפים וחשב שיעקב גנבם, שמח שיעקב גנבם, ושמח מאוד בלבו על שיעקב נדבק בדרכיו, אלא שתמה על שני ההפכים בנושא אחד, כאשר הוא זועק בפליאה בפסוק שלפנינו: הלא **"הָלַךְ"**

